

ARNHEMISCHE SCOURANT.

WOENSDAG 19 AUGUSTUS.

De prijs der Courant, die geregeld vijfmaal weels wordt uitgegeven, en wel op Dinsdag, Vrijdag, Zaterdag, Zondag, en Zondag, is 75 in de drie maanden.

De prijs der Advertentien is, van een regel, f 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berichten.

Rome, 4 aug. Voor de maatschappelijke instellingen van den kerkelijken staat, wereldlijke zoo wel als geestelijke, is de tijd van ernstige hervormingen gekomen. Wel is ten deze alles nog preliminair, maar het zal toch waarschijnlijk aldaar tot een door velen gewenscht, door velen niet gewenscht resultaat komen. Even als Leo XII bezoekt Pius IX de kloosters op ongewone uren, ten einde zich te overtuigen, dat alles geregeld en ordelijk toegaat. Zoude hij, begeleid door eenige weinige getrouwen, in hospitaal en zieken-inrigtingen, waar hij niet verwacht wordt.

Onderscheidene steden der romaanse staat, onder anderen Fermo en Spoleto, hebben den jesuïeten het monopolie der opvoeding afgenomen. Bij de weder opening der scholen in november werden onder diegenen, welke waarden van zedelijkheid en waardigheid bleefden, gekozen wereldlijke priesters de plaatsen overal vervangen, waar de hoofden der kloosters en de bisschoppen zulks dienstig achten.

aan de italiaansche grenzen, 9 aug. Pius IX toont zich als een vreesloos strijder uit Rome mededeelende, dat hij de hofhouding eenen hervorming heeft bevestigd. Hij beoogt te schrijven aan de gewichtige leden, welke tegenwoordig zijne geheele opmerkzaamheid boeien, maar ook aan de steeds in getal zich vermeerderende teekenen van een reactionaire strekking. Hij heeft zelfs een gedeelte der hoogere geestelijkheid ontzigt. Pius IX is er evenwel juist de man naar, om de plannen, welke hij met het rijpste overleg heeft ontworpen, uit te voeren, zonder naar de wenschen te jagen, zonder vrees voor den haat van de versorgene partijen, alleen door den wensch bestuurd, het ware welzijn van het volk en de kerk vast en duurzaam te vestigen. De paus zal ook, naar men ons bericht, de reis naar de logatien aanvaarden, en de overtochten moet of overgegaan worden tot de veranderingen, welke voor de verbetering van 's lands bestuur zijn ontworpen. Het bevestigt zich, dat de signatijke staatsambten voortaan slechts door leeken bekleed zullen worden, en dat alleen uitsluitend de kerkelijke betragen zijn. Het is natuurlijk het meest aangewezen, dat de geestelijkheid hoogst verbitterd is.

DUITSCHLAND.

Hamburg, 10 aug. Met groote zekerheid wordt hier door geloofwaardige personen beweerd, dat van uit Kopenhagen hevige reclamatiën ter zake der gehouden advokaten-vergadering zouden gedaan zijn geworden en aan de regering alhier, van de zijde deenschen minister resident, de wensch zoude zijn geuit, de niet-Hamburgers advokaten toch te laten. De politie-commissaris Binder moet geantwoord hebben, dat zulks gewis terstond geschied zou, zoodra de passen der hier komende niet in de behoorlijkste orde waren.

Hamburg, 11 aug. In de afgelopen week hebben wij in onze nabijheid, onder de aan den Hamburg-Berliner-Spoorweg werkende arbeiders eene beroering gehad, die te oordeelen naar de genomene maatregelen en volgens pogelijken, zeer ernstig moet

geweest zijn. De oorzaak daarvan was gelegen in ontevredenheid over het werkloos. Men houdt alles, zoveel mogelijk geheim; zelfs schijnt het, dat de heelmeeesters, aan wier zijde de arbeiders tevertrouwd werden, beloofd hebben het stilzwijgen te bewaren omtrent het aantal en den toestand der gewonden. Thans is de rust weder geheel hersteld. De geheele aardenbaan tot aan Berlijn zal met november dezes jaars voleindigd zijn; dan zal men beginnen met de sporen te leggen en de noodige werken te bouwen. De opening zal met Paschen 1847 plaats grijpen.

PRUISSEN.

Kiel, 8 aug. De regering heeft de hoop nog niet opgegeven, om eene standen-vergadering te erlangen, welke haar op den door haar ingeslagen weg, ondersteune. Reeds heden hebben, echter, de plaatsvervangers der stad Kiel hunne afwijzende verklaring ingezonden, gemotiveerd door de zelfde gronden, welke de afgevaardigden hadden blootgelegd. — Het heet, dat de hertog van Augustenburg zich of reeds aan de duitsche Bonds-vergadering gewend heeft, of zulks weldra doen zal.

BADEN.

Karlsruhe, 14 aug. De discussie over het duitsch-katholicismus zijn ten einde gebracht. De laatste zitting werd gisteren gehouden van den morgen 8 tot desondags 9 uur! (Verbeelt u eens een lange sessie in den Berste (slaap-) Kamer!) Bij de stemming verklaarden zich 36 stemmen voor het verzenden der petitiën van de duitsch-katholijken aan het ministerie van onmiddellijk staatsburgerlijke gezindheid met de overige christenen, en 26 daartegen.

Voor den aanvang der zitting okrouberde er op de galeries onder het publiek heijfjes van dezen of dien partij, welke hare plannen in het duistere smeedt, moet het oogmerk hebben, om door zendingen en handlangers op de galeries, bij gelegenheid der heden in de Kamer plaats grijpende beraadslagingen over de regten der Duitsch-katholijken, door teekens van bijval of afkeuring, eene beweging uit te lokken, ten einde zoodoende den president te neopen de galeries te doen ruimen. Alle vrienden van wettige orde en vooruitgang worden, in het belang dezer gewichtige aangelegenheid, opgevorderd zich rustig te houden en alle poging tot zoodanige beweging te gemaak te gemaak.

De beraadslagingen van voorsig miste destijds uitwerking niet, daar de rust der galeries in het minst niet is gestoord.

ENGLAND.

Londen, 15 aug. Gisteren heeft in het Hogerhuis, bij de beraadslaging over de tweede lezing van de suikerwet, de bisschop van Oxford zich tegen den maatregel verzet en beweerd, dat daardoor de slavenhandel zeer bevordert zou worden. Hij stelde voor, om de tweede lezing over drie maanden te doen plaats hebben. De bisschop van Londen ondersteunde het amendement. De markies van Lansdowne beantwoordde de beide prelaten en drong bij de lords aan, dat zij het amendement niet zouden goedkeuren. Ter stemming overgaande werd de tweede lezing goedgekeurd met 28 tegen 10 stemmen.

In het Lagerhuis heeft gisteren de heer Villiers voorgesteld, dat het huis in comité zou vergaderen over de wet, regelende de regten op rogge, boonen en erwten, en zende dat zijn doel was eene dwaling

te herstellen, die ontstaan is in de laatste graauwet, welke eene hindernis voor den handel en geene begunstiging voor den landbouw is. Er werd thans een hooger regt geheven dan bedoeld was, en hij betoogde, dat het regt nu hooger was, dan het sonder zijn geweest onder de wet.

Lord Bentinck verzette zich tegen het voorstel. De kanselier van den exchequer erkende de dwaling, die in de wet bestond, doch hij drong bij den heer Villiers aan, om zijne motie in te trekken, vermits het niet doelmatig zou zijn, bij het ver gevorderde tijdstip der zitting nog eene bill hierop voor te stellen. Na eenige woorden wisseling, waaraan verscheiden leden deel namen, werd de motie ingetrokken.

De heer J. O'Connell stelde zeven bills voor, strekkende tot betere regeling der landeigendommen in Ierland. Zij werden eene eerste maal gelezen en zouden worden gedrukt.

— Alle dagbladen verklaren voor verzonnen den brief, dien het fransche blad *le Siècle* mededeelt, en aan den hertog van Wellington toeschrijft, en waarin de edele hertog gezegd zou hebben, dat, indien de Franschen, overigens zeer goede troepen, steeds door de Engelschen zijn geslagen, dit het gevolg is, dat zij niet aan de zweep onderworpen zijn.

— De nationale club, die zich alhier gevormd heeft, ter verdediging van het protestantismus tegen de voorgewende aanmatigheden van het catholicismus, heeft een adres aan de engelsche protestanten gericht, om hen aan te manen, hunne waakzaamheid, over en pogingen in het belang van het protestantismus te verduubelen; zij spoort hen aan, om plaatselijke vereenigingen op te rigten, die, in verband met de club, zullen samenwerken om de aanslaande verkiesingen voor te bereiden, zoodanig, dat alleen de kandidaten, opregt aan het protestantismus gehecht, tot parlementsliden zouden worden gekozen.

FRANKRIJK.

Parijs, 15 aug. Het *Journal des Débats* zegt, onder dagteekening van gisteren: Heden avond, omstreeks tien ure, heeft zich in de opera het gerucht verspreid, dat er op den spoorweg van Rouaan een zwaar ongeluk gebeurd was. — Zie hier wat wij daaromtrent vernomen hebben: »Het ongeluk is van geene beduidenis. »Heden avond ten 9 ure heeft, op het oogenblik dat hij de losplaats der straat St. Lazare zou binnenrijden, de trein, die naar St. Germain ging, den van Rouaan komende trein ligtelijk gestooten. Twee personen, door den schok verschrikt, zijn uit een rijtuig gesprongen en hebben zich min of meer in het aangezicht geknensd.

— De kerk van St. Vincent de Paula alhier heeft onlangs een sieraad bekomen van geheel nieuwen aard. Het is een boven de ingangspoort geplaatst schilderstuk op Laya. Door middel eener onlangs uitgevonden wijze van behandeling, verghaast zich de lava in het vuur, zonder dat de kleuren of teekenen van het op die stof geschilderde eenige hoegenaamde verandering ondergaan. Het tafereel, waarvan wij spreken, bestaat uit vier stukken lava, die te zamen niet minder dan vier ellen oppervlakte hebben. Het is in alles even frisch en ongehoonden als het pas uit de handen van den schilder kwam. Door middel dezer uitvinding zullen nu de werken der groote meesters in het vak niet meer aan het gemar blootgesteld zijn van, met het doek, waarop zij geschilderd zijn, te vergaan, en zullen, zonder hinder, aan de open lucht en de ruwheid van het weder gegeven kunnen worden.

— In de omstreken van Arles is eene proef genomen, die voor den landbouw van Frankrijk van het grootste gewigt kan zijn; men heeft, namelijk, beproefd, rijst te planten op de brakke gronden van de monden van den Rhone en die proef is volkomen wel gelukt. Dit jaar zullen er drie honderd morgen gronds aan den rijstbouw worden gewijd.

— Gisteren avond ten negen ure is *Joseph Henry* van de conciergerie naar de afzonderlijke gevangenis van het Hof der Pairs overgebracht. Dit is geschied in een gewoon rijtuig der gevangenis, vergezeld van municipale garde. *Joseph Henry* gebruikt de kamer van *Leconte*; het personeel der beambten is, uitgezonderd den directeur, hetzelfde als gewoonlijk.

BELGIE.

† *Brussel, 27 aug.* » Aan de administratieve commissie van de burgervereeniging *l'Alliance* wordt een door vele leden onderteekend voorstel gedaan, de volgende wijzigingen in haar tegenwoordig reglement behelzende:

- » Art. 1. De leden der *Alliance* worden onderscheiden in effectieve en honoraire leden.
- » Om effectief lid te zijn, moet men, behalve de reeds door het tegenwoordig reglement tot het lidmaatschap der vereeniging bepaalde voorwaarden, een van de vier onderstaande vereischten bezitten:
- » a) op de lijst der kiezers voor de wetgevende Kamers gesteld zijn, of doen blijken daartoe recht te hebben;
- » b) Belg. en meerderjarig zijn; honderd franken aan schatting betalen;
- » c) Belg. en meerderjarig zijn; een vrij beroep uitoefenen, waartoe de wet een bewijs van bekwaamheid vordert;
- » d) op de lijst der jury ingeschreven zijn.
- » In de beide laatste gevallen (c. en d.), daarenboven het minimum van schatting betalen, georderd door artikel 47 der constitutie.

» Art. 2. De effectieve leden, in het arrondissement woonachtig, mogen alleen en bij uitsluiting der honoraire leden deel nemen aan de volgende stemmingen:

- » a) de benoeming van gedelegeerden tot het *Liberaal Congres*;
- » b) de benoeming van leden der administratieve commissie;
- » c) de voorbereidende keuze voor de gemeentelijke, provinciale of algemeene verkiezingen;
- » d) de uitsluiting van een effectief lid der vereeniging.

» De honoraire leden mogen nogtans die werkzaamheden bijwonen en aan de voorafgaande raadplegingen deel nemen.

» Art. 3. De vier stemmingen, artikel 2 vermeld, zullen altijd oret besloten briefjes geschieden, en de tijd daarvoor open staan gedurende drie dagen van acht ure des ochtens tot vier ure namiddag.

» Dit voorstel is thans ter verdere onderteekening in omloop. Aan het hoofd der teekenaars vindt men de namen der zeven brusselsche representanten, *Ansprech, Gans, de Bonne, de Brouckere, Lebeau, Oels* en *Verhaegen*. Ook de representanten en voormalige ministers *Rogier* en *Devaux* zijn onder de eerste teekenaars.

» Het oogmerk is, om door eene afdoende verklaring de lasteringen van de tegenstanders der *Alliance* te niet te doen, en het bewijs te geven, dat de *Alliance* de constitutie, en niet dan de constitutie, en niet dien, gelijk de overgrote meerderheid des lands, drie dingen wil, zonder welke, zegt de *Observateur*, geene *constitutionnelgezindheid*, geene *liberaalgezindheid* mogelijk is. Namelijk:

- 1. » Verkiezingen aan de constitutionele monarchie en aan de dynastie onzer keuze;
 - 2. » Verkiezingen aan de nationale onafhankelijkheid.
 - 3. » Bewaardende uitsluiting der Nassau's van alle gezag in België.
- » Het te maai, inderdaad, merkt het genoemde dagblad aan, van de constitutie begrepen, als voor haar bestaande; want het nationaal congres had de onafhankelijkheid verkondigd, de republiek en de Nassau's uitgesloten, alvorens tot het instellen van onze monarchische staatsregeling over te gaan.
- » De voorzitter van de vereeniging van landbouw van Luxemburg heeft de berijpte gelogenstraft, welke de heer *Breules* gegeven heeft betreffende de vermeende *aardappelsiekte*. Nooit zijn de aardappelen — zoo

verklaart de eerstgenoemde — in de Ardennes schooner geweest.

— » *Jl. vrijdag* avond was het over tien ure, toen de spoorlijn van *Paris* alhier aan het zuid-station aankwam.

Binnenlandsche berichten.

Amsterdam, 27 aug. Aan de overzijde van het IJ, voor het zoogenaamde Tolhuis, is men reeds sedert eenige dagen bezig met het oprigten van overdekte tribune, welke bij de aanstaande wedvaart zal moeten dienen. Dit houten, zeer breed aangelegd wordende getimmerde zal nagenoeg honderd nederlandsche ellen lang worden en drie rijen zitplaatsen, amphitheatergewijs achter elkander oprijzende, voor de aanschouwers beruimen. Het middendeel springt eenigzins uit en is, naar men verneemt, tot zitplaats voor de leden der Club bestemd. Naast dit houten gebouw, een weinig meer achterwaarts, doet de kastelein van het Tolhuis er een kleiner oprigten.

's Gravenhage, 26 aug. In een bericht uit Weenen, van den 9den augustus, leest men, dat het nederlandsche handelsvaartuig *Amsterdam en Weenen*, kapitein *Boumann*, hetwelk het eerst de proef heeft genomen van eene rechtstreeksche vaart langs rivieren en kanalen van de eene der beide hoofdsteden naar de andere, dien ochtend ten tien ure te Weenen is binnengelopen. Het heeft den togt daarheen, van Amsterdam af, in 51 dagen volbragt, waaraan echter 26 dagen voor het oponthoud op onderscheidene punten moeten worden afgetrokken. Even als elders in Duitschland, heeft de manschap van dit schip in Oostenrijk menigvuldige blijken van belangstelling der hooge regering en der bevolking in deze poging tot het openen van nieuwe handelswegen ontvangen. De *Amsterdam en Weenen* is van Lint naar Nussdorff door eene stoomboot van de oostenrijksche stoombootmaatschappij, die daartoe uit welwillendheid was afgezonden, den Donau afgesleept. Den 8sten augustus, des namiddags ten zes ure, kwam het schip naar Nussdorff en zag zich door vele schoten van de daar aanwezige oostenrijksche stoombooten, die de nederlandsche vlag hadden gehebben, begroet. Eene talrijke schepen met den omtrek was zamengedrongen om het uingewoon schouwspel van een door de binnenwateren uit Amsterdam aangekomen schip te zien. De nederlandsche gezant te Weenen, baron van *Heeckeren*, die daarvoor naar Nussdorff was gekomen, begaf zich dien avond aan boord van het vaartuig. Den volgenden ochtend is de *Amsterdam en Weenen* in één uur door het Donau-kanaal van Nussdorff tot in de oostenrijksche hoofdstad gekomen. Het schip werd op dien togt door onderscheidene scheepsvoerders begeleid, waarin zich leden van het gilde der weener scheepsvoerders bevonden. Die sloepen prijken met nederlandsche vlaggen en men had daarin militaire muzikanten aan boord, die muziekstukken kletsen hoorden. Aan de schepen in het Donau-kanaal heeschen de nederlandsche vlag en bewezen door talloze schoten hoe zeer zij de merkwaardige onderneming tejuichelen. De oevers van het kanaal waren met duizenden menschen bedekt, die beide van mannen bijval hoorden blijken en het doeltreffend gebouwde schip bewonderden. De kapitein en zijn manschap hebben boeten van de zijde van onderscheidene hooge oostenrijksche staatsbeambten en vreemde gezanten, die het schip op den oever afwachten, alsmede van de reeds genoemde stoombootmaatschappij en het gilde der scheepsvoerders bewijzen van goedkeuring en beleefdheid ontvangen. Dat gilde had ter dezer gelegenheid geheel de kettingbrug over den Donau feestelijk, vooral ook met nederlandsche vlaggen, versierd.

's Gravenhage, 27 aug. Men verneemt, dat H. M. de koningin-weduwe van Groot-Britanje dezzer dagen alhier arriveren en hoogstderzelver intrek in het paleis in het Noordeinde nemen zal. Hoogstdezelve zal vergezeld worden door eene prinses van Pruisen, waarvoor in het hotel *de Bellevue* vertrekken in gereedheid gebracht worden.

— » *E. Exc.* de minister van Financiën heeft, bij resolutie van den 17den dezer, vastgesteld de 200ste loterij, zullende dezelve bestaan uit 21,000 loten, 10,500 prijzen en 2 premien. De collecte dezer loterij zal worden geopend op maandag 14 september aanstaande en worden gedolven op zaterdag den 25sten dezesliden maand.

— De regeringen van het koninkrijk der Nederlanden en van het koninkrijk Hannover, overtuigd van het nut eener wederkeerige toepassing der voorschriften, voor de regterlijke ambtenaren bestaande, met opzigt tot het toekennen van het armenregt in particuliere rechtszaken, zoo is dienaangaande tusschen de beide regeringen, onder anderen, het volgende overeenkomen tot aan de bevestiging, onderdane van het koninkrijk der Nederlanden, aan de kerken liefdadige inrigtingen en armengestichten in hetzelfde armenregt in derzelve voor de gezamenlijke rechtbanken in het koninkrijk Hannover ahangig wordende processen en andere geregtelijke handelingen, volkomen in gelijke mate zal worden verleend, als het aan de zige onderdanen en deszelfs corporatiën in het laatstgenoemde koninkrijk toekomt. Hetzelfde regt wordt aan de aangeduide personen en corporatiën, die tot het koninkrijk Hannover behoren, voor de gezamenlijke nederlandsche rechtbanken toegestaan; — door die overeenkomst wordt niets veranderd ten aanzien van de formaliteiten en voorwaarden, onder welke het armenregt bij de rechtbanken der contracterende staten moet worden aangevraagd en bewilligd. De rechtzoekende partij moet zich ten dezen aanzien gedragen naar de regels, welke bij de door haar aangesprokene rechtbank geldig zijn. — In zoo verre de wetten van het eene of het andere land aan de rechtzoekende partij de verplichting tot borgstelling opleggen, blijft zulks van kracht.

's Hertogenbosch, 24 aug. Met genoegen kunnen wij mededeelen, dat de zucht tot verbetering in onze provincie, dageliks al meer en meer algemeen wordt. Men is thans voor goed begonnen, met charters, plakaten en dergelijke, betrekkelijk de provincie, in te zamelen, te ordenen en op daartoe ingerigte archief-kamers te plaatsen. De nu ontang beoemde commissie voor oudheidkunde in dit gewest spaart noch moeite noch kosten, om die belangrijke stukken te achterhalen en openbaar te maken. Niet alleen deze stad, maar zelfs kleinere plaatsen ziele archief-kamers op, waaronder voorts Oriskant, wat dient gehoord te worden, daar deze plaats weldig een belangrijk aangelegd, geordend, archief zal hebben. Wij kunnen ons verbeelden, dat men weinig tijds het publiek zal in staat gesteld zijn, inzage te kunnen nemen van de vast zijnde zoo onophongelijke als van den vorigen staat, en de volledige zal leeren kennen. Wij men daarbij dan in aamenzetting met de woorden van den heer *Prinsteren*, die nog geen goede geschiedenis des vaderlands bestaat, en de niet minder juiste en thans algemeen bekende opmerking, dat eerst de verrijking van de verschillende provincien, naauwkeurig moet onderzocht en gekend zijn, alvorens men er aan kan denken, een geschiedenis des vaderlands te schrijven. — dan ver krijgen die gesingelen hier overal aangevend, een nog hoogere belangrijkheid.

Winterswijk, 26 aug. De landverhuizing naar Noord-Amerika uit deze streken neemt, op eene verbazende wijze toe. Uit deze gemeente van ruim 800 zielen zijn thans omstreks 250 menschen darwaarts verhuisd, en een nog groter getal maakt zich thans op de reis gereed, meestal bestaande uit boeren en landbouwers, welke haastige gezinnen, geootende deels deels ook, in de landbouw, in de landbouw, te velde staande vruchten oogst, aanhoopen, waarvan het natuurlijk gevolg is, dat de waarde van vaste goederen in deze gemeente reeds 25 à 35 pCt. is, zoo mede de huurprijs en de prijs van land tot 20 pCt. is toegenomen.

— » De reeds in Noord-Amerika gevestigde menschen van hier even gunstig blijven als tot hertoe, zal over een jaar stellig een derde zoo niet de helft der inwoners, uit deze gemeente darwaarts verhuizen. Men zoude opgeven de voordeelen, die zoo zeer drukkende belasting op het gemeentelijk en personeel en de overige beoogtingen van den alhier gevestigden agent van rotterdam-sche reeders, welke eene premie per kop ontvingt, die hij op het schip levert.

Arnhem, 27 aug. Onze tijd kenmerkt zich door eene buitengewone zucht tot het daarstellen van allerlei vereenigen; muzikale, wetenschappelijke, boogschutterij, jachtclubs en zangereedten worden elkander gestadig af. Zonder de meerdere mindere belangrijkheid van iedere dezer vereenig-

met energie bij de ministers van marine, van koop- handel en van financiën aandringen moet, op den vrij- en invoer van kabel-ketenen, zonder onderscheid van diameter, bestemd voor de fransche scheepvaart. Deze vraag is des te regmatiger, naardien er, gelijk men boven gezien heeft, slechts een gering deficit voor de schatkist uit voortvloeijen zal. De fransche ijzardelving zal er geen nadeel door lijden, want zij is ter naauwernood toereikend om te voldoen aan de veelvuldige vraag aan rails, die thans voor de spoorwegen worden gevorderd; is het niet blijkbaar, dat bovengemeld ver- bodsrecht, eveneens als alle van denzelfden aard eene opvallende onregtvaardigheid is, ten gunste van eeni- ge industriëlen, beschermd door onregtvaardige tarie- ven, ten koste van den geheelen franschen handel?

Tegenover deze daadzaken zal, hopen wij, de re- gering niet aarzelen, om geregte wegen in te slaan, die, alleen, de welvaart des lands kunnen verzekeren.

Bordeaux, 8 juli 1846.

(Volgen de onderteekeningen van de leden der *Maat- schappij voor handelsvrijheid*, welke de commissie voor scheepvaart nitmaakten)

Ingezonden stukken.

Herinneringen en Uitzigten,

Grondwet en Staatsregeling betref- fende,

DOOR *P.*

(Zie no. 175.)

De gedane vraag schijnt, om in den zegenstrant van onze Staten-Generaal te spreken, van eenen *teederen* aard. Dit zoude eene reden moeten zijn, niet, zoo als men daar veeltijds ziet gebeuren, om het oog dicht te houden en den mond sluiten, maar om het onderwerp met ingespannen aandacht en na- denken te onderzoeken, en te trachten, voor zoo veel noodig, met den blik tot in de binneuste gewrichten er van te dringen. Tot ons tegenwoordig oogmerk, echter, wordt zoo veel nasporing niet gevorderd. On- derscheidene en verschillende oorzaken kunnen er toe hebben samengewerkt, en daarvan kunnen menige onbekend, of althans niet volledig of met gene ze- kerheid gekend zijn; zoo veel is in het oog loopende, en voor een ieder duidelijk en verstaanbaar, dat het algemeen besef van de *eenheid der belangen* van koning en natie niet bestand kon zijn tegen het over- tuigend en onloochenbaar bewijs, dat de wederzijdsche belangen metterdaad in de meest regtstreeks strijdige richting uit elkander liepen.

Zoo was het, toen de natie goed en bloed veil had, om van de haar opgedrongene vreemde geburen, al- leen door een magtwoord der groote mogendheden hare landgenoten geheeten, eene algeheele *afschei- ding* te bevechten, en de *koning*, daarentegen, aan het denkbeeld bleef hechten, gelijk het door zijne gevolmagtigden te Londen werd uitgedrukt, dat de *scheiding*, in het potocool de eerste achttien artikelen uitgesproken, niet anders dan blootelijk *administra- tief* bedoeld was en de *souvereiniteit* daarbij onaan- geroerd (*intact*) was gelaten.

Het zij verre van ons, dat wij zouden instemmen met den hartstogtelijken weersin dergenen, die *hierin* eene grief meenden te zien, om eene blaam te werpen op de toenmalige regering, dat wil zeggen op den toenmaligen *koning*; want te dier tijd kan- de men geene ministers ten ware als zijne dienaren of secretarissen; hen dekte toen nog niet de looze schijn van eene *quasi-verantwoordelijkheid* en *con- trectatie*, om zich zelfstandig tegenover hunnen vorst geplaatst te denken, zonder evenwel van iemand buiten hem afhankelijk te zijn.

Aan den anderen kant, voorzeker, gedooft de waarheid niet, wanneer wij aan de daarop gevolgde rampspoeden en de daaruit gesprokene of daardoor bevestigde, voortdurende en al meer en grieyende, staatsongesteldheid gedenken, in het allerminst te ontkenen of te ontveinen of bewimpelen, dat voor- namelijk dit alles de wrange vrucht is geweest van die staatkunde, aan welke de geschiedenis de bena- ming van het stelsel der *volharding* geeft.

Och de billijkheid vordert, in het oog te houden, dat, hoezeer die volhardende staatkunde de gewenschte *afscheiding*, tot het laatste toe, tot dat het water aan de lippen gekomen was, *vertraagde*, niet daar- aan de grondoorzaak hing van de losmaking der eenheid van belangen van koning en natie; dat dese veel eer, vóór dat het koninkrijk der Neder- landen in het bestaan geroepen werd, onvermijdelijk

betreffend was door de verleidende en misleidende staatkunde der mogendheden, die de *vereeniging* der twee ongelijkslachtige landaarden hadden gewild.

Van het oogenblik dat die noodlottige vereeniging beklonken werd, was *WILLEM FREDERIK VAN ORANJE-NASSAU* niet meer de vorst van enkel de van ouds Vereenigde Nederlanden, in welke zijn overleden va- der de hooge erfstadhouderlijke waardigheid had be- kleed. In zijn begrip, moest het denkbeeld van de *eenheid* van koning en natie eene uitgebreidere be- teekenis hebben. Hij had de regten en mitsdien ook de pligten op zich genomen van het koningschap over het gansche grondgebied der Nederlanden, zoo als hetzelfde omschreven was door de mogendheden, op het congres van Weenen vergaderd. De vreemde be- volking was hem, op gelijken voet als de oud vader- landsche landaard, tot zijne onderdanen gegeven. Hij was de landsheer, (naar de gebruikelijke beeldspraak, de landsvader,) van beide. In dien zin, waren beide zijne kinderen. Beide, te samen, werden in de nieuwe, hier bewilligde, daar ondanks de verklaarde afken- ring ingevoerde grondwet *het nederlandsche volk* ge- heeten. Aan dat nederlandsche volk had hij gewo- ren de *algeheele uitgestrektheid van het grondge- bied des rijks* met al zijn vermogen te zullen verdedigen en bewaren, en de pligten van al zijne onderdanen en van ieder derzelven te zullen beschermen en beveiligen. In den spiegel van zijn gesigspunt be- schouwde hij zijne zuidelijke onderdanen als door eene *zegevierende partij* overheerscht, en bepaaldelijk *LEOPOLD*, den koning der Belgen, als de door opstan- delingen ten troon verheven overweldiger van zijne regten, en mitsdien *zijn vijand*. Het is te gelooven, dat hij, in al den tijd van den wapen- en protocol- len-strijd, zich zelf aanzag als den deugdzaame, wor- stelende met het noodlot, volgens *SARCA*, het schoon- ste schouwspel voor het oog der goden.

Maar toen de tijd gekomen was, wanneer niet meer overbleef, dan, gelijk de minister der volharding het uitdrukkelijk beleet, *voor het noodlot te bukken*, toen door een plegtig verdrag van vrede het nieuwe ko- ningrijk België erkend werd, was die toestand ten einde, evenzeer ten einde als alle regten of pligten, voor den spaanschen monarch uit de voormalige heer- schappij over de van ouds Vereenigde Nederlanden gesproten; te niet waren, zoodra door hem de rege- ring der Staten-Generaal erkend was.

Laat ons ook, nog, niet verdedigen of verschonnen, maar als eene menschenlijke zwakheid in koning *WIL- LEM I* ten goede duiden, dat hij, daarna, niet alle verstandhouding met hem toegedane aangelegingen in België aftrak, maar steeds het aitzigt koesterde, dat, gelijk de loop der gebeurtenissen het hem had ontvoren, een andere loop van gebeurtenissen het hem kon wedergeven. Om die koninklijke verwan- ding met rade te kunnen beoordeelen, zoodo dit moe- ten zijn uit het koninklijke standpunt, waarop hij zich bevond. Men weet, dat de vrijzinnige keizer *JOSEPH II*, gevraagd zijnde wat hij van de *republiek* der Noord- amerikaansche staten dacht, ten antwoord gaf, dat zijn beroep was *koning* te zijn.

Maar *WILLEM I* is niet meer. En die zelfde toestand heeft nooit ten opzichte van zijnen troonsvanger be- staan. Wat in koning *WILLEM I* als enkel de angst om *weder te krijgen* wat hij *verloren* had te ver- goelijken mogt zijn, ware in den tegenwoordigen ko- ning eene aanmatiging van regten; waarop hij nooit aanspraak heeft kunnen maken. Hij heeft den troon aanvaard, zoo als zijn heer vader hem dien gelaten had, niet van de gezamenlijke Nederlanden, maar van het rijk, dat daarvan is overgebleven; van het vaderlandsche grondgebied, uit de *landschappen* be- staande, die van ouds de *Vereenigde Nederlanden* genoemd werden, en van welke te hopen staat, dat zij lange in vrede en voorspoed vereenigd mogen bli- ven, zonder dat daaraan immer eenigen hinder toe- bränge dat het woord *Vereenigde* in de benaming is weggelaten.

10 augustus.

Zindelijkheid.

Zindelijkheid, die't ligchaam sterkt,
Miltas vragt en heil bewerkt,
Zielvermogens vaardig maakt,
Mooisheid en luikheid vraakt,
Zoude men u niet betraachten?
Ja, of niet, o edle deugd!
De onderhoofdster ont'er vreugd
En de gaderster onzer krachten!

Mynheer de Redacteur!

Ik zou het niet gewaagd hebben, u eenen epistel toe te zenden van eenen zoo vreemden inhoud, ware het niet, dat ik in het *Handelsblad*, van den 24sten juni 11, no. 4551, een artikel gevonden had, prij- kende met het opschrift: *Stank*. Na die plaatsing zal het uwe kieschheid niet kwetsen, dat ik vermit schrijven een klein plaatje in uw even nuttig als heilzaam dagblad verzoeke. En hoewel het schrijven der beide stukken eenigermate lijnregt tegen elkan- der intopen, — hoogen beide schrijvers toch niet an- ders dan nuttig te zijn en het goede te bevorderen. Het stuk in het *Handelsblad* strekt, om *stank* in *reinheid* te verwisselen, hetgeen hoogst loffelijk en aanbevelingwaardig is. Ik moet, helaas, andere sa- ren aanroeren, want men het ter dezer stede er op toe schijnt te leggen, om voor *reinheid stank* in de plaats te stellen. Gij moet weten, dat de leden van ons be-

staar groote financiers zijn, hoewel (naar het schijnt) de stad daarvan, in zene tegenovergestelde richting, winst en voordeel geniet. Leeningen bij leening worden er opengestapeld, en er zijn slechts weinige jaren noodig geweest, om de som der geldleeningen tot 2½ ten gouds te doen stijgen. Om nu de gelede schade, die waarlijk niet gering is, terug te krijgen, heeft men gedacht, zich op de verzameling van mes- stoffen toe te leggen en het ophalen der haardassen met die der menschen vuiligheden te vereenigen. Waarlijk, eene zoo schrander als hoogst nuttige maat- stelling, die het brein dezer heeren eer aanduet want het nuttige met het voordeelige te verbinden en gepaard te doen gaan, is eene kunst, die alle men- schen niet verstaan. En hoewel men geen regt heeft om over den smaak te twisten, oordeelen wij toch dat deze handeling, hoe schrander, hoe nuttig, hoe vreemd, toch in vele opzichten niet is goed, maar te keuren, nademaal men door deze handelingen de stad, die weleer in *reinheid uitmunte*, in eene staat verandert; die wel den naam van *goor* kan dragen.

Niet alleen zijden er karten reeds in den naamvond door de stad, om die meststoffen op te halen, hetwelk eeneu stank daartelt, die onverdragelijk is; en bleef het hier nog bij; doch, helaas, men verzamelt die meststoffen op eene zeer ongeschikte plaats, aan het bolwerk, in eene bewoonde buurt. Daar men van de stad uit, zoo vindt aan zijne linkerhand eenen sier- lijken, zoogensamen engelschen tuin, die ween aan- gehamen geur verspreidt en een fraai gezigt oplevert; gaat men de stad uit naar de regterside, dan vind men mesthoopen in soorten, die, vooral bij warm weder, eeneu ondragelijken stank verspreiden, en naar mijn inzien, hoogst schadelijk voor de bewoners, vooral voor die daarbij of omirent wonen, kan wor- den. Het is waar, het zijn armen en behoeftigen, die daar wonen, — maar juist daarom moest men des te meer de zindelijkheid betonen, want dat welke uit den aard der zaak niet tot het zindelijkste behoort, en bij wie aanstekelijke ziekten spoedig kunnen plaats grijpen. Ook niet het punt van financiën is het be- vorderen van dien sinkenden boel niet aan te prijzen, maar af te keuren, daar de voordeelen, zoo er af- van getrokken worden, hoogst gering zullen zijn. Er waren, zoo men de belangen der stad en har inwoners wilde bevorderen, door bezuinigingen en vele andere middelen meerdere, betere, kiescher e zindelijke voorwerpen te vinden, om voordeelen toe de stad te verkrijgen. En, waarlijk, men moet te- uitgeput zijn in het bekomen van voordeelige midde- len, als men stank als zoodanig bezigt; het was beter dat gedeelte van het bolwerk, waar de schan- delijke en nadelige stank gevonden wordt, te af- afgeven, — en te vervangen in eenen tuin te herschij- den, hetgeen met geringe kosten te bewerkstelligen is; indien men naar een goed en deugdelijk be- het werk bij aanbeveling deed verrigten, — zulk met weinig geld tot stand te brengen. Ook er meer goeds en loffelijks tot stand te brengen, zoo men slechts gesteld was, de beste en geschik- te middelen te kiezen; dan deze en andere zoo zeer ge- wenschte aankomende zaken, ter dezer stede niet de zoo vóór te brengen gerangschikt worden. Hoe de schrijver, die het gewone loon voor dezen epi- tel inoogten, te weten: *stank voor dank*; dan de bewustheid nuttig te zijn en het goede en loffelijke te hebben willen bevorderen, — het hem nu, noch in het verzag, afschrikken: *goud te doen onder am te zien*.

Harlingen, den 1sten augustus 1846.

En vriend der zindelijkheid en van eenen aangenameu reuk.

Advertentien.

Bij den Uitgever *H. NIJGH* te Rotterdam, word uitgegeven:

BIJDRAGEN

KENNIS

BEZITTINGEN

De Intekening op Avenstaand blijft, als steeds alom opengesteld. Hetzelve zal, na Afscheiding, compleet zijn; de Prijs van 12 Bladzijden, van 30 Bladzijden, en 48 Bladzijden.

Marktprizen.

Nijmegen, 17 augustus 1846.

Voortdurend blijft een graanmarkt van weinig beteekeni- de aard; is onbeduidend en de vraag alleen ter plaatselijk consumptie. Voor *Jarige Hooglandsche Tarwe* is f 12.75 f 13; voor *Nieuwe* f 12 a f 12.50; voor *Jarige Inlan- sche* f 9.50 a f 11; *Nieuwe* f 9.50 a f 10.50 besteed. *Nieuwe Rogge* f 9.50 a f 10.25; *Jarige Vreemde* f 8 f 8.50. — *Garst* vond nog al begeerte: f 5.25 a f 5.60. *Boekweit* alom: f 7 a f 7.50. — *Blader* ging goed: f 2.75 a f 3.75. — *Grakwae Erwten* f 12 a f 13.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 15 Aug. 1846. Hout 5 Rijn: gew. 0 D. gev. 6

Te Arnhem, bij *C. A. THIEME*, Boekdruker.